

Datum:	26-01-2021	Zaaknummer: 349382
Van:	Het college van burgemeester en wethouders, portefeuillehouder Wethouder van Ginderen	
Aan:	De raad van de gemeente Roosendaal	
Steller:	L. Timmers	
Kopie aan:	Marco Vonk	
Onderwerp:	Vaststellen jeugdvisie op wonen West-Brabant West	
Bijlage:	1. Jeugdvisie op wonen West-Brabant West	

Inleiding

Langs deze weg informeren wij u over de nieuwe Jeugdvisie op wonen, vastgesteld door het college op 26 januari 2021.

Het jeugdstelsel van West-Brabant West is de afgelopen tijd flink doorontwikkeld. Daarnaast zijn er onderdelen die al van oudsher zo bestaan, zoals pleegzorg. Hierdoor is er geen samenhangend beeld op regioniveau hoe om te gaan met vraagstukken over wonen voor jeugdigen. Een klein aantal jeugdigen in de jeugdhulpregio West-Brabant West, ongeveer 600, woont niet meer thuis in zijn of haar biologisch gezin. Dat heeft verschillende oorzaken. En er zijn verschillende oplossingen. Voor de gemeente is het zaak om te bepalen wanneer zij wel en niet een rol moet spelen en welke rol het pakt. In de Jeugdvisie op wonen leggen we een visie weg op deze vragen. Daarnaast stellen we een ambitie vast en streven we gezamenlijk met jeugdhulpaanbieders naar zo thuis mogelijk opgroeien voor onze jeugd.

De Jeugdvisie op wonen sluit aan bij de speerpunten van het actuele Beleidskader Zorg voor Jeugd 2018-2021 dat begin 2018 door de raad is vastgesteld.

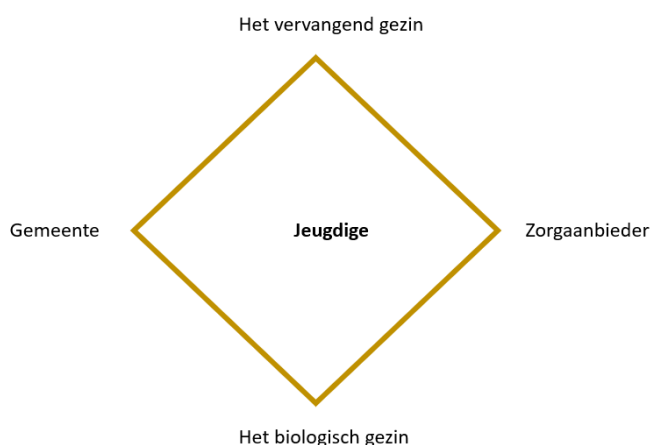
De contouren van de Jeugdvisie op wonen zijn samen met diverse stakeholders en cliënten bepaald. Er is o.a. gesproken met ervaringsdeskundigen, cliënten, pleegouders, (landelijke) specialisten, een belangenorganisatie, de Wmo- en Participatie beleidscollega's en onze eigen aanbieders, zoals gecontracteerde gezinshuizen. De versie zoals bijgevoegd kent draagvlak onder deze partijen.

Inhoud

In de Jeugdvisie op wonen worden voor de negen gemeenten van West-Brabant West (WBW) ambities gesteld op verschillende onderdelen. Het ene onderdeel van de visie kan in één jaar worden gerealiseerd en een ander onderdeel over zeven jaar. Met de visie wordt een verschuiving in het zorglandschap nagestreefd waarbij 'zo thuis mogelijk' het uitgangspunt is. Daarbij gaat een gezin uit het sociaal netwerk voor een pleeggezin, een pleeggezin voor een gezinshuis en een gezinshuis voor een leefgroep. De onderdelen zijn:

Verwachtingen voor het kind, biologische ouders en gemeente

De visie benadrukt dat alle partijen, inclusief de jeugdige zelf, een gelijkwaardige inbreng hebben bij een woonvraagstuk. Als dit schematisch wordt vertaald worden woonvraagstukken ook wel aangepakt vanuit een 'ruit':

Voor een kind is het belangrijk om zo snel mogelijk duidelijkheid te hebben over wat er gaat gebeuren. De jeugdige mag hier zelf over meedenken en vanaf 12 jaar meebeslissen. Ook biologische ouders moeten voldoende hulp ontvangen wanneer hun kind uit het huis moet. Dit zal ervoor zorgen dat de kans dat hun kind weer thuis kan komen wordt vergroot. Volgens de Jeugdwet bestaat er geen recht op zorg, maar een plicht voor de gemeenten om passende hulp te bieden.

Verschillende woonvormen

In de visie worden zes verschillende woonvormen benoemd:

- Thuis zonder hulp
- Thuis met hulp
- Vroeg zelfstandig
- Pleeggezin
- Gezinshuis
- Residentieel

De volgorde van deze woonvormen zit in de mate van benodigde professionaliteit. Residentieel kent de hoogste mate van benodigde professionaliteit. Per woonvorm worden de kaders aangegeven wat nodig is om ervoor te zorgen dat uiteindelijk minder jeugdigen residentieel hoeven te wonen. Residentieel is een woonvorm dat het minst lijkt op een reguliere gezinssituatie.

Proces bij instroom woonvorm, tijdens woonvorm en bij uitstroom woonvorm

Om een verschuiving tussen de woonvormen te kunnen realiseren is een ander proces nodig. Bij de instroom is het van belang dat er een samenwerking komt van verschillende specialismen. Om snel en vanuit verschillende perspectieven een inschatting te maken van de mate van veiligheid in het gezin, welke zorginhoudelijke stappen het best passen, wie de casusregie gaat voeren enzovoorts. De coördinatie van de plaatsingen zal regionaal georganiseerd gaan worden.

Tijdens de woonvorm is het belangrijk dat de jeugdige een jeugdprofessional of een jeugdzorgwerker van de gecertificeerde instelling als vast aanspreekpunt heeft.

Bij uitstroom van de woonvorm is het belangrijk dat per jeugdige wordt bekeken wat hierna nog nodig is. Het kan zijn dat er nog ondersteuning nodig is vanuit de Wmo, Werk en Inkomen, huisvesting enzovoorts. Dit vraagt om een goede integrale samenwerking tussen de domeinen.

Onderzoek en monitoring

Om te onderzoeken of de visie gaat zorgen voor de juiste verschuiving tussen de woonvormen wordt een 0-meting uitgevoerd. Dit zal vervolgens worden gemonitord.

Inkoop en financiering

De visie heeft gevolgen voor de huidige manier waarop de woonvormen zijn ingekocht en gefinancierd. Welke vorm van inkoop en financiering past bij de betreffende woonvorm wordt opgepakt met het ZI2T (inkoopteam jeugd WBW) en de jeugdhulpaanbieders zelf.

Afsluiting en ondertekening

Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Roosendaal,

De secretaris,

De burgemeester,

Jeugdvisie op wonen

West-Brabant West

Versie 7 december 2020

Aanleiding

De negen gemeenten in de jeugdzorgregio West-Brabant West (WBW) werken samen aan het realiseren van passende, toegankelijke en betaalbare jeugdhulp. Met als doel dat zo veel als mogelijk jeugdigen opgroeien tot zelfstandige volwassenen. Al voor de decentralisatie van jeugdhulp in 2015 is door WBW gemaaid en gesnoeid in het 'jeugdbos' en ook sinds de transitie van taken zijn ingrijpende keuzes gemaakt om zorg voor jeugd te verbeteren. Zo is gekozen voor inrichting van de gemeentelijke toegang met Jeugdprofessionals, keuzevrijheid in laagcomplexe zorg, zorgcombinaties in hoogcomplexe zorg, het werken in veiligheidsteams bij complexe veiligheids casuïstiek, het aansluiten van het persoonsgebonden budget op de systematiek van outputfinanciering en het beleggen van JeugdzorgPlus bij één jeugdzorgaanbieder.

Waar nog geen samenhangend beeld op bestond is hoe om te gaan met vraagstukken over wonen voor jeugdigen. Een klein aantal jeugdigen in de jeugdzorgregio WBW, ongeveer 600, woont niet meer thuis in zijn of haar biologisch gezin. Dat heeft verschillende oorzaken. En er zijn verschillende oplossingen. Voor de gemeente is het zaak om te bepalen wanneer de overheid wel en niet een rol moet spelen en welke rol het pakt. In dit stuk leggen we een visie weg op deze vragen.

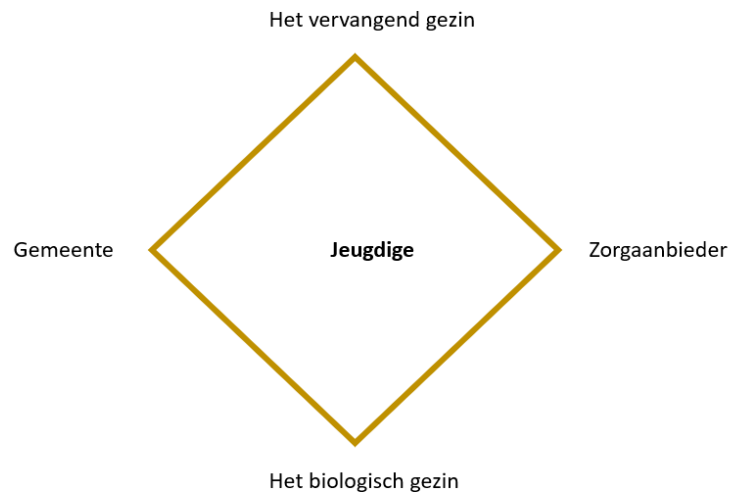
Uitgangspunten

Het belang van het kind staat voorop, ook als dat strijdig is met de belangen van ouders. Van gemeentelijke toegangen en jeugdzorgaanbieder verwachten we dat wordt getracht om de belangen van ouders en kinderen te verenigen.

De Jeugdwet onderscheidt zich van de Wet langdurige zorg door het uitgangspunt dat alle jeugdigen onder de Jeugdwet perspectief hebben op een 'normaal leven'. Wanneer ouders hier niet in kunnen voorzien fungeert de gemeente als vangnet. Voor behandelvarianten van jeugdhulp geldt dat deze in principe tijdelijk zijn; kinderen horen niet thuis in zorg.

Wanneer kinderen niet bij hun biologische ouder(s) kunnen blijven wordt eerst bekeken of er oplossingen zijn om toch het kind volledig of gedeeltelijk thuis te laten blijven. Als er toch een andere woonplek nodig is moet het zo veel als mogelijk op de reguliere gezinssituatie te lijken. Ook hier is het 'normale leven' leidend. Kinderen gaan naar

school, hebben de mogelijkheid om hobby's uit te oefenen, kunnen aansluiten bij verenigingen en moeten vrienden kunnen maken. WBW voert normaliter overleg in 'de driehoek' van gezin, jeugdzorgaanbieder en gemeente. Om aan te geven dat alle partijen – inclusief de jeugdige zelf - een gelijkwaardige inhoudelijke inbreng hebben in het zorgtraject wordt bij woonvraagstukken gedacht vanuit een ruit:

Verwachtingen voor het kind

- Zo snel als mogelijk duidelijkheid over het perspectief van een kind. Het kind mag hier zelf over meedenken en vanaf 12 jaar over meebeslissen.
- Kinderen worden niet in de wachtkamer geplaatst. Zo snel als mogelijk een eigen veilige plek.
- Zo weinig als mogelijk verhuizingen. Het streven is hooguit één keer van huis en idealiter weer één keer terug naar huis.
- Idealiter verhuist een kind niet ver.
- Wanneer verhuizing nodig is, dan met veel aandacht voor het welbevinden van het kind.
- Broertjes en zusjes blijven zo veel als mogelijk bij elkaar.

"Jeugdzorgwerkers moeten van tevoren duidelijk dingen vertellen. Bijvoorbeeld hoe lang ik ergens mag blijven wonen. Het is niet fijn als ze ineens vertellen dat je (snel) ergens anders naartoe moet."

Verwachtingen voor de biologische ouders

- Biologische ouders ontvangen voldoende hulp wanneer hun kind uit huis moet.
- Juist om problemen op te lossen die terugkeer van het kind weer mogelijk kan maken. Waar mogelijk wordt gewerkt aan terug thuis laten wonen van het kind. Als dit slaagt, kan de ondersteuning uiteraard worden voortgezet.
- Dit vraagt een samenhangende aanpak vanuit de gemeente en andere wetten, met bijvoorbeeld aandacht voor schulden, huisvesting, veiligheid en maatschappelijke ondersteuning.

Verwachtingen van de gemeente

- De gemeente is altijd eindverantwoordelijk. Volgens de Jeugdwet bestaat er geen recht op zorg, maar een plicht voor de gemeente om passende hulp te bieden. De gemeente moet dan ook eigenstandig bepalen wat zij best passend acht.
- In WBW is dit oordeel gemandateerd aan de Jeugdprofessionals. Een aantal Jeugdprofessionals is extra bekwaam in gevallen van uithuisplaatsing.
- De gemeente stelt het belang van het kind altijd voorop.

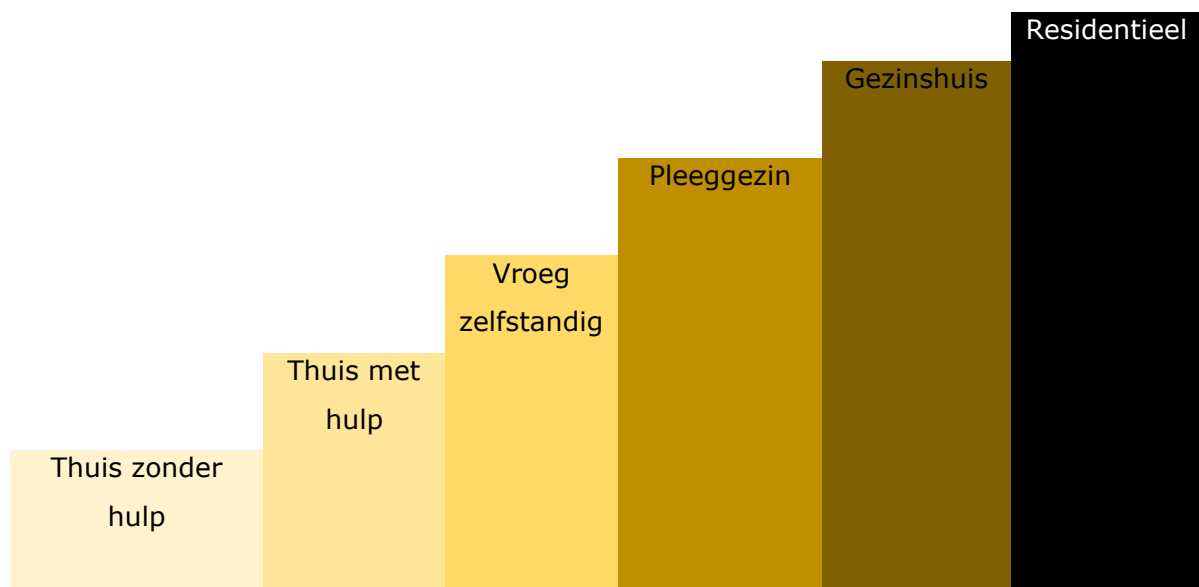
Verwachtingen voor alle betrokkenen

Tenslotte: Voor alle jeugdigen die niet thuis kunnen wonen verwachten we dat iedereen die invloed heeft op het leven van het kind werkt vanuit het motto van WBW:

Handel alsof het je eigen kind is.

Woonvormen

In deze visie onderscheiden we zes manieren van wonen, die een verschillende mate van professionaliteit kennen. 'Thuis zonder hulp' kent de laagste mate van benodigde professionaliteit en 'Residentieel' kent de hoogste mate van benodigde professionaliteit.

1. Thuis zonder hulp

Veruit de meeste kinderen groeien thuis op zonder te maken te krijgen met jeugdhulp. Opvoeden is niet eenvoudig en tijden van spanning en overbelasting horen erbij. Vanuit de opgave van 'normaliseren' hoort ook dat ouders zelf mogen nadenken over oplossingen. Ook als kinderen tijdelijk of langer niet thuis bij hun biologische ouders kunnen zijn vinden we het normaal dat familie of vrienden (netwerk) ze hierbij helpen. Bijvoorbeeld dat de kinderen een tijdje bij opa en oma gaan logeren.

Om ouders tot eigen oplossingen te laten komen ondersteunt de gemeente inwoners door het bieden van goede informatie. Het gezin heeft dan geen hulpvraag. Voorkomen is beter dan genezen. Door het gebruik van data brengt de gemeente in kaart in welke delen van de gemeente samenloop van vraagstukken van opvoeders zijn. Dan wordt zichtbaar op welke (vind)plaatsen welke extra aandacht nodig is. Dit kan om wijken gaan, maar bijvoorbeeld ook om scholen. Dit past bij de ambitie van de gemeenten om meer te leren van data opgenomen in het beleidskader Zorg voor jeugd 2018-2021. Het beschermen van privacy van inwoners staat hierbij voorop.

2. Thuis met hulp

Als het gezin meer nodig heeft dan informatie en hulp vanuit het netwerk kunnen de Jeugdprofessionals hulp bieden. Ze kunnen bijvoorbeeld de sterke krachten in het netwerk in kaart brengen. En helpen bij het maken en bewaken van afspraken tussen de biologische ouders en de personen waar de kinderen tijdelijk of langer naar toe gaan. Deze afspraken worden vastgelegd in een Gezinsplan. Jeugdprofessionals zelf kunnen ook lichte jeugdhulp bieden. Er zal dan vanuit een integrale blik naar de situatie worden gekeken. Wanneer het nodig is biedt de gemeente neutrale locaties aan voor ontmoeting van de jeugdige met zijn ouders.

Rechten van het kind - artikel 5: Wat moeten ouders doen?

De ouders en anderen helpen het kind bij zijn of haar rechten. De ouders en anderen moeten zorgen voor goed eten, een goed huis en dat het kind naar school kan gaan. Als de ouders het niet goed doen, dan moet de overheid helpen.

Soms hebben gezinnen meer nodig dan alleen ondersteuning en/of lichte jeugdhulp van een Jeugdprofessional om ervoor te zorgen dat kinderen thuis blijven wonen. Bijvoorbeeld omdat de vraagstukken te belastend zijn om te kunnen opvoeden. Hierbij kan specialistische hulp vanuit verschillende wetgeving helpend zijn.

In bepaalde situaties kan het nodig zijn dat een specifiek persoon van het gezin tijdelijk niet thuis woont, omdat het beter is als even afstand van elkaar genomen wordt. Dat kan het kind, maar ook de ouder zijn. Wanneer het nodig is dat een gezinslid even ergens anders gaat wonen wordt deze waar mogelijk opgevangen door het netwerk (familie, vrienden, klasgenoten). Jeugdprofessional, jeugdwerker van de gecertificeerde instelling en jeugdzorgaanbieder hebben dit al vroeg in het traject besproken met de belangrijkste personen voor de jeugdige in het netwerk. Ook het uithuisplaatsen van het hele gezin is een optie. Een gezinsopname kan langdurige uithuisplaatsing en hechtingsproblematiek voorkomen.

Verder is het uitgangspunt dat de zorg geruisloos aansluit op het gezinsleven. Het is altijd tijdelijk en net zo veel gericht op het versterken van de biologische ouders in het omgaan met hun kind als in het bieden van inzicht in zijn of haar probleem voor het kind zelf. Het kind gaat alleen ergens anders wonen als het onderdeel is van een behandeling en ondersteuning gericht op versterking van het gezin. Bijvoorbeeld het accepteren en leren omgaan met stoornissen en beperkingen van een kind of oplossen van schuldproblematiek.

Alle jeugdzorgwerkers en Jeugdprofessionals hebben voelsprietten voor problematiek op het gebied van onder meer schulden, armoede, huisvesting, behoefte aan maatschappelijke ondersteuning, veiligheid en onderwijs. En weten hoe hiermee om te gaan. Zo wordt altijd gewerkt aan het oplossen van de bron van de problemen in een gezin. Aansluiting vinden met en vertrouwen krijgen van het gezin zijn hierbij belangrijk. Wanneer ouders afspraken niet of te beperkt nakomen en daarmee het welzijn van hun

kind schaden, moet de gemeente haar aanpak daarop aanpassen. De zorg is vrijwillig, maar niet vrijblijvend.

Wanneer de (acute) veiligheid van het kind in geding is wordt direct gehandeld. Het veiligheidsteam heeft de mogelijkheid snel keuzes te maken om de veiligheid voor een jeugdige bij bijvoorbeeld mishandeling of verwaarlozing zeker te stellen. Als een kind met spoed uit huis moet ligt de voorkeur altijd in opvang door het netwerk. Pas wanneer duidelijk is dat dit niet kan wordt in eerste instantie crisispleegzorg ingezet en wordt bekeken welke woonvorm bij het kind past.

Rechten van het kind – artikel 9: Opgroeien bij ouders

Elk kind moet bij zijn of haar ouders kunnen wonen en opgroeien. Als dit echt niet kan, moet het kind in ieder geval met beide ouders contact houden. Alleen als het echt niet goed is voor een kind, kan het contact met één of beide ouders verboden worden.

3. Vervroegd zelfstandig met hulp

Met regelmaat komt voor dat jongvolwassenen door spanningen thuis niet meer in het gezin willen of kunnen wonen. Deze kinderen hebben geen hulpvraag, maar behoefte aan zelfstandig wonen met hulp. Primair is het aan de biologische ouders om hun kind hierin te ondersteunen. De hulp die vanuit de gemeente wordt ingezet heeft als insteek om de relatie tussen ouders en jeugdige(n) te herstellen.

In uitzonderlijke gevallen kan de gemeente een stimulerende rol pakken bij het verkrijgen van een woonruimte voor jeugdigen onder de 18 jaar. Dit is alleen mogelijk wanneer:

- de verstoorde relatie thuis volgens zorgprofessionals onherstelbaar is;
- na uitgebreid netwerkonderzoek geen uitwijkmogelijkheden blijken naar vrienden of familie;
- het in het belang van de jeugdige is om zelfstandig te gaan wonen

Bij voorkeur vindt huur plaats bij woningbouwverenigingen of via particuliere huur. Verdere ondersteuning vindt plaats vanuit het sociaal netwerk. In het netwerk worden sterke personen gezocht die de jeugdige helpen zelfstandig te wonen. Van ouders verwachten we altijd een inhoudelijke (werken aan herstel van de relatie) en financiële (bijdrage aan het wonen, huishouden en scholing) tegenprestatie. Ook van de jeugdige mag worden verwacht dat hij of zij als tegenprestatie uit de problemen blijft, geen schulden opbouwt en toewerkt naar een startkwalificatie (onderwijs).

Bij een hulpvraag wordt eventueel ondersteuning door de Jeugdprofessional of niet vrij toegankelijke jeugdhulp ingezet. Dit vraagt een Gezinsplan waarin niet alleen afspraken over jeugdhulp worden opgenomen, maar ook over een eventuele tegemoetkoming en ondersteuning vanuit werk en inkomen en afspraken met de woningcorporatie. De gemeente kan hierin een stimulerende rol spelen. Streven is dat hierdoor uiteindelijk minder pleegzorg, gezinshuizen en residentiële zorg nodig is.

Rechten van het kind, artikel 26: Financiële hulp van de overheid

Kinderen hebben recht op financiële hulp van de overheid als zij dit nodig hebben. De overheid moet dit regelen.

4. In pleeggezin

Een pleeggezin is nodig:

- als biologische ouders (tijdelijk) niet voor hun kind kunnen zorgen, en
- Als vanuit vrienden of familie (netwerk) onvoldoende ondersteuning kan worden geboden aan een gezin, of
- Als de veiligheid van een kind zo wordt bedreigd dat hij of zij niet thuis kan blijven wonen.

Definitie: Wat is pleegzorg?

Pleegzorg is een vorm van hulp waarbij een kind tijdelijk in een ander gezin gaat wonen. Zeven dagen per week of af en toe een weekend of vakantie. Voor korte of voor langere tijd. Pleegouders ontvangen hiervoor een vergoeding, maar het pleegouderschap is geen baan.

Varianten van pleegzorg¹

a. Hulpverlening

Men zet de hulpverleningsvariant van pleegzorg in als de kans bestaat dat door intensieve hulpverlening de opvoedingsvaardigheden of leefsituatie van de ouders op korte termijn sterk verbeteren. In dat geval kan het kind weer thuis wonen. Er zijn twee vormen: kortdurende pleegzorg en deeltijdpleegzorg. Crisispleegzorg valt onder de kortdurende hulpverleningsvariant.

b. Opvoeding

In de opvoedingsvariant voeden pleegouders een pleegkind voor langere tijd op. Dan is het pleeggezin een vervangende opvoedingssituatie. Het doel is om het kind in een perspectiefvolle opvoedingssituatie te brengen en te houden. Samenwerking met de ouders blijft - indien mogelijk - bestaan. Bij voorkeur wordt een pleeggezin gevonden binnen het eigen netwerk van een kind. Wanneer dat niet lukt, wordt een match gezocht in het bestand van de pleegzorgaanbieder. Ook bij de opvoedingsvariant wordt met regelmaat gekeken of terugkeer naar huis mogelijk is. Hierbij wordt rekening gehouden met het belang van een duidelijk perspectief voor pleegkind en pleegouders. Wanneer terugkeer op de lange termijn onmogelijk blijkt, is pleegoudervoogdij een optie.

Bovenstaande varianten kunnen in het netwerk van het kind plaatsvinden (netwerkpleegzorg) of bij een pleeggezin dat zich bij een pleegzorgaanbieder heeft aangemeld (bestandspleegzorg).

---

¹ Overgenomen uit de [landelijke richtlijnen](#) opgesteld door het Nederlands Jeugdinstituut

Verwachtingen van de pleezorgaanbieder

Binnen beide varianten zijn pleezorgaanbieders vrij om naar eigen inzicht het ondersteuningsaanbod in te richten. Voor elk pleeggezin verwachten we maatwerkondersteuning vanuit de pleezorgaanbieder. De gemeente maakt afspraken met pleezorgaanbieders over de resultaten die zij bereiken voor de jeugdigen in pleezorg. Vanuit het uitgangspunt dat kinderen zo veel mogelijk in een gezinssituatie en in hun eigen netwerk moeten kunnen opgroeien is het streven dat zoveel mogelijk kinderen terecht kunnen bij pleezorggezinnen. Dit ook met de gedachte dat een pleeggezin voor gaat aan een gezinshuis. En een gezinshuis voor residentiële opvang.

Verwachtingen van de gemeenten

Van de gemeente mag worden verwacht dat zij alle jeugdigen in pleezorg kennen. Alle pleegkinderen hebben een vast gezicht bij de Jeugdprofessionals (vrijwillige plaatsing) en/of bij de gecertificeerde instelling (gedwongen plaatsing), die met regelmaat met de jeugdige spreken. De gemeente ondersteunt de pleezorgaanbieder bij het werven van nieuwe pleegouders.

Rechten van het kind, artikel 25: Kinderen die niet thuis wonen

Soms is het beter voor een kind om niet meer thuis te wonen. Als dit zo is, moet wel extra worden opgelet hoe het met dit kind gaat. Als het goed gaat kan het kind misschien weer terug naar huis.

5. In gezinshuis

Vanuit het uitgangspunt dat kinderen zo veel mogelijk in een gezinssituatie en in hun eigen netwerk moeten kunnen opgroeien, gaat de voorkeur aan gezinshuizen boven leefgroepen of andere varianten waarin personeel niet zelf woonachtig is.

Definitie: Wat is een gezinshuis?

Wanneer bij het wonen professionele opvoeders nodig zijn wordt de voorkeur gegeven aan de vorm van gezinshuizen. Een gezinshuis lijkt zo veel als mogelijk op een regulier gezin. Het is een kleinschalige vorm van jeugdhulp. Voor de gezinshuisouder is het gezinshuisouderschap zijn/haar baan. Gezinshuisouders wonen altijd op de locatie van het gezinshuis en geven volgens het 24x7 principe opvoeding, ondersteuning en zorg aan de bij hen geplaatste jeugdigen. Deze jeugdigen zijn tijdelijk of langdurig aangewezen op intensieve en professionele hulp door beschadigende ervaringen en/of complexe problematiek.

Verwachtingen van een gezinshuis

Een gezinshuis wordt gezien als een professionele jeugdzorgaanbieder. Door de beweging dat ook kinderen met complexere problematiek in pleeggezinnen opgevangen kunnen worden en het streven zo min mogelijk kinderen in residentiële opvang te plaatsen wordt er vanuit gegaan dat voornamelijk kinderen met een zware zorgvraag in een gezinshuis komen te wonen. Om deze zware draaglast aan te kunnen en als gezinshuis een zo 'normaal' mogelijke gezinssituatie te kunnen blijven bieden is het van belang dat een gezinshuis kleinschalig blijft. Juist kinderen die in een gezinshuis wonen hebben behoefte aan voldoende individuele aandacht. Dat kan niet worden geboden als gezinshuizen te groot zijn. Net zoals bij pleeggezinnen is ook geen enkel gezinshuis hetzelfde en beschikt niet over dezelfde draagkracht. Het is dan belangrijk om bij elke plaatsing goed te overwegen of het gezinshuis past bij het kind volgens de [landelijke richtlijnen](#). Elk kind is anders en heeft een andere vraag.

Verskil gezinshuis - pleeggezin

Een belangrijk verschil tussen een gezinshuis en pleegzorg is de professionele achtergrond van de gezinshuisouders. Pleegouders passen een pleegkind in hun leven, terwijl gezinshuisouders hun leven vouwen om de bij hen geplaatste jeugdigen. Zij zijn een zorgprofessional, terwijl de meeste pleegouders "gewone" ouders met een baan zijn. Elke gezinshuisouder kan pleegouder worden, maar pleegouders kunnen niet zonder meer gezinshuisouder worden.

Voorkeur kinderen dicht bij huis

Het is belangrijk dat kinderen dicht bij hun biologische ouders en in hun vertrouwde omgeving opgroeien. Er wordt dan ook de voorkeur gegeven aan dat in gezinshuizen die in WBW zijn gevestigd voornamelijk kinderen wonen die afkomstig zijn uit de 9 gemeenten. Wanneer het in het belang van het kind beter is juist afstand te nemen van het ouderlijk huis wordt dat gefaciliteerd door een gezinshuis buiten de regio te zoeken. Vice versa heeft de voorkeur dat kinderen van buiten WBW alleen in een gezinshuis van WBW worden geplaatst wanneer gemeente van herkomst kan onderbouwen en overlegt dat het kind ver van huis moet worden geplaatst. De regio WBW verwacht hierin partnerschap van casusregisseurs en gezinshuizen.

Verwachtingen van de gemeenten

Om ervoor te kunnen zorgen dat gezinshuizen de zware draaglast aankunnen en zo 'normaal' mogelijke gezinssituatie kunnen blijven bieden gaan de gemeenten zich inzetten dat het zorglandschap uit voldoende gezinshuizen bestaat. En dat gezinshuizen

de ruimte krijgen om maatwerk te bieden. Zodat voor elk kind een passende gezinshuis is met de benodigde specialisatie.

Rechten van het kind, artikel 20: Bescherming kinderen zonder gezin

Een land moet zorgen voor extra bescherming van een kind dat niet in zijn eigen gezin kan wonen. Soms is het de beste oplossing om op een hele andere plek te gaan wonen. Dit is dan een plek waar kinderen in deze situaties goed verzorgd worden. Bijvoorbeeld in een pleeggezin of een opvanghuis met andere kinderen.

6. In residentiële opvang

Een kleine groep jeugdigen kan niet geplaatst worden in een pleeggezin of in een gezinshuis. Dat komt omdat zij door hun verleden niet kunnen hechten in een gezin en/of met complexe problematiek te maken hebben. Voor deze jeugdigen blijft een kleinschalige residentiële setting bestaan, met 24-uurs toezicht door professionele begeleiders en behandelaars.

Definitie: wat is residentiële jeugdhulp?

Residentiële jeugdhulp is een vorm van hulpverlening waarbij kinderen of jongeren op vrijwillige of gedwongen basis, (tijdelijk) dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven. In het kader van wonen verstaan wij hieronder een leefgroep. Tijdelijk verblijf in het kader van een behandeling valt onder de overeenkomst laag- of hoogcomplex. Bij residentiële jeugdhulp wordt het toezicht vormgegeven door een team van jeugdzorgprofessionals. Deze professionals zijn zelf niet woonachtig op de locatie van de voorziening.

Verwachtingen van de jeugdzorgaanbieder

Vanuit het uitgangspunt dat kinderen zo veel mogelijk in een gezinssituatie en in hun eigen netwerk moet kunnen opgroeien is de voorkeur dat zo weinig mogelijk kinderen in een residentiële opvang worden geplaatst. Wonen in residentiële opvang is uitzonderlijk en bedoelt voor bepaalde jeugdigen. Er blijft namelijk een groep kinderen waarbij deze plek juist voor hun wel passend is. Door de beweging dat ook kinderen met complexere problematiek in pleeggezinnen opgevangen kunnen worden en bij gezinshuizen, zullen minder kinderen in residentiële opvang geplaatst hoeven te worden. Zoals ook bij een pleeggezin en een gezinshuis is bij residentiële opvang zoveel mogelijk kleinschaligheid belangrijk. En ook het bieden van een duurzame plek met perspectief voor het kind.

Verwachtingen van de gemeenten

Om ervoor te kunnen zorgen dat de jeugdzorgaanbieder passende residentiële opvang aan het kind kan bieden met daarbij zoveel mogelijk een plek dat kleinschalig en duurzaam is zal de gemeente ruimte bieden voor maatwerk. Hiervoor worden passende afspraken gemaakt.

"Een
vertrouwensband
opbouwen met
iemand is lastig
als je telkens zo
kort ergens
woont."

Verder zal de coördinatie voor plaatsing in een residentiële opvang bij de gemeenten liggen. De gemeente draagt er zorg voor dat alle mogelijkheden zijn verkend alvorens wordt besloten een jeugdige naar een residentiële opvang te laten verhuizen.

Proces

Instroom in een woonvariant

Doel is om zo veel als mogelijk uithuisplaatsing te voorkomen, tenzij wordt ingeschat dat de situatie dermate onveilig is dat snel een andere woonplek moet worden gezocht. Om dit te kunnen beoordelen en realiseren zijn verschillende specialismen nodig. Hiertoe dient een samenwerking te komen tussen:

- de Jeugdprofessional;
- Gecertificeerde instelling;
- gedragswetenschappers uit het Expertteam;
- coördinator pleegzorgplaatsingen;
- coördinator gezinshuisplaatsingen;
- coördinator plaatsingen residentiële jeugdhulp;
- zo nodig aangevuld met de nodige kennis en kunde, bijvoorbeeld deskundigen op het gebied van netwerkactivatie, een betrokken jeugdzorgaanbieder of consultants op het gebied van schulden, werk en inkomen en maatschappelijke ondersteuning.

Deze samenwerking moet ook tot stand komen wanneer eventueel op-of afgeschaald kan worden tussen de woonvarianten.

Zo kan snel en vanuit meerdere perspectieven een inschatting worden gemaakt van de mate van veiligheid in een gezin, welke zorginhoudelijke stappen het best passen, wie de casusregie gaat voeren en wat nodig is om dit te voorkomen. Door het plaatsen van de kinderen in een woonvariant regionaal te coördineren wordt inzicht verkregen in de beschikbare plaatsen in de woonvarianten en wat nodig is. Dit zorgt ervoor dat zo snel mogelijk maar ook op een zorgvuldige manier duidelijkheid komt voor het kind wat het perspectief is.

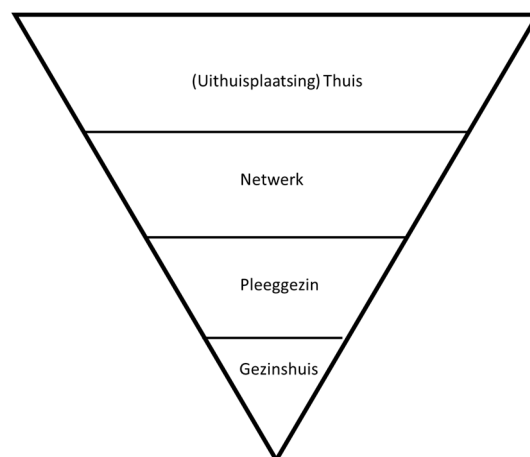
In situaties van onveiligheid zijn er drie opties:

1. Niet het kind maar een ander persoon van het gezin wordt uit huis gehaald met benodigde maatregelen (zoals tijdelijk huisverbod) om de veiligheid te kunnen waarborgen.

2. Een kind kan direct uit huis worden gehaald. Bij deze situaties is het uitgangspunt dat het kind wordt opgevangen door vrienden, familie, burens, klasgenoten, etc. Reden hiervoor is dat het in het voordeel van een kind is als direct bij de start van het hulptraject een sterke kracht in het netwerk gaat meewerken aan een oplossing. Het kind heeft waar mogelijk zeggenschap in het tijdelijk verblijf. Crisispleegzorg of een time out voorziening wordt alleen in uitzonderlijke gevallen ingezet.
3. Wanneer er acute psychi(atr)ische hulp nodig is kan een beroep worden gedaan op jeugdzorgaanbieders.

Het uithuisplaatsen van een kind is zeer ingrijpend. Deze stap wordt zo spoedig mogelijk gezet wanneer gezamenlijk wordt geconstateerd dat er geen andere optie is. In de meeste gevallen zal eerst worden gewerkt aan het herstellen van de relatie thuis. Het casuïstiek overleg moet leiden tot de inschatting wat nodig is aan zorg en ondersteuning uit verschillende poten van het sociaal domein om de veiligheid van een kind te garanderen. Dat vraagt een integrale aanpak vanuit de gemeentelijke toegang.

"Ik kwam thuis vanuit school en moest binnen vijf minuten mijn spullen pakken om naar een crisisplek te gaan. Ik had niet door dat het thuis niet lekker ging, het was er nog nooit zo over gegaan. Het overviel mij heel erg!"

Wanneer blijkt dat uithuisplaatsing noodzakelijk is wordt gezamenlijk de afweging gemaakt of hier de woonvorm Pleeggezin, Gezinshuis of Residentieel het beste past. Ingestoken wordt op een vrijwillige plaatsing, waar ouders akkoord mee zijn. Streven is dat het plaatsen van onze kinderen in onze regio voorgaan op kinderen vanuit andere regio's.

Artikel 12: Luisteren naar de mening van kinderen

Kinderen mogen hun mening geven. Zeker als het over henzelf gaat. Naar die mening moet worden gevraagd en ook echt worden geluisterd. De overheid moet hiervoor zorgen.

Tijdens de woonvariant

Kinderen die in een woonvariant verblijven hebben ofwel een Jeugdprofessional ofwel een jeugdzorgwerker van de gecertificeerde instelling als vast aanspreekpunt. Bij voorkeur wordt de casusregie niet overgedragen, zodat kinderen en de casusregisseur een band kunnen opbouwen. Of het moet op verzoek van de jeugdige zelf zijn dat er een wisseling van casusregisseur plaatsvindt.

Uitstroom uit woonvariant

Normaal gesproken kunnen jongeren onder de Jeugdwet tot 18 jaar gebruik maken van een woonvariant. Dit is anders bij een pleeggezin en gezinshuis. Hierbij is wettelijk geregeld dat ze tot 21 jaar gebruik mogen maken van deze woonvariant. Bij uitzondering kan het bij alle woonvarianten doorlopen tot 23 jaar onder de verlengd Jeugdwet. De ondersteuning vanuit de gemeente door de Jeugdprofessional kan lopen tot 18 jaar. Er wordt verwacht dat de casusregisseur (Jeugdprofessionals/GI) op tijd in gesprek gaat met de jeugdige en pleegzorgaanbieder/gezinshuisouder/residentiële jeugdzorgaanbieder over het moment dat de jeugdige naar verwachting zelfstandig gaat wonen en wat nodig is aan ondersteuning vanuit de gemeente vanaf dat moment. Wat op tijd is en wat het juiste moment is verschilt per kind. Dit kan bij het ene kind bij 16 jaar zijn en bij een ander bij 22 jaar of nog later. Uitgangspunt is dat jeugdigen zelfstandig kunnen wonen, werken of naar school gaan en schuldenvrij zijn.

In overleg met collega's maatschappelijke ondersteuning en werk en inkomen wordt bekeken welke jeugdigen voor een langere periode begeleiding krijgen na moment van verzelfstandiging. Voor jeugdigen die nog behandelen nodig hebben kan deze, mits gestart voor de 18^e verjaardag, nog doorlopen onder de verlengde Jeugdwet.

Begeleiding na verlaten pleeggezin, gezinshuis of residentiële jeugdzorg

Voor veel jeugdigen die op zichzelf gaan wonen vanuit een pleeggezin, gezinshuis of residentiële setting geldt dat de kalenderleeftijd niet gelijk is aan emotionele leeftijd. Zij hebben langer ondersteuning nodig om goed terecht te komen.

Van het pleeggezin of van de gezinshuisouder verwachten we dat de deur nog open staat voor een jeugdige die uit huis is gegaan. Hierdoor zullen veel jongvolwassenen het redden.

Maar een aantal jeugdigen heeft bovengemiddeld veel kans om zelf het patroon van hun biologische ouders te herhalen. Ook kunnen psychische klachten en eenzaamheid leiden tot verward gedrag. Om dit tegen te gaan zal de gemeente begeleiding organiseren voor jongvolwassenen tussen 18 en 30 jaar. Deze begeleiding zal zich moeten richten op

Jeugdzorg, Wmo, werk en inkomen, huisvesting, school, voor die jongvolwassenen die na pleegzorg of gezinshuis nog niet zelfstandig zijn. Dit kan bijvoorbeeld ervoor zorgen dat beschermd wonen minder nodig zal zijn. Zo krijgen ook deze jongvolwassenen perspectief voor de lange termijn.

Onderzoek en monitoring

Om te kunnen monitoren of de visie op wonen gaat zorgen voor de juiste verschuiving binnen de woonvormen zal een 0-meting plaatsvinden en vervolgens worden gemonitord. Hiervoor wordt in kaart gebracht hoeveel kinderen op dat moment in een pleeggezin, gezinshuis en leefgroep wonen. Deze informatie is voor meer thema's van de visie belangrijk. Zoals voor het realiseren van de regionale coördinatie plaatsingen bij de woonvormen.

Inkoop en financiering

De nieuwe visie op Wonen heeft gevolgen voor de huidige manier waarop de woonvarianten zijn ingekocht en gefinancierd. Wat deze gevolgen zijn verschilt per woonvariant. Welke bekostiging en financiering het beste past wordt opgepakt met de aanbieders en het ZI2T. Resultaat hiervan wordt opgenomen in de contractafspraken voor 2022.